

Cizinci na Trojce: Hledáme cestu ke společnému soužití

28.06.2021

Praha 3 se připravuje na život ve stále rozmanitější komunitě obyvatel všech národností.

Potřebujeme se navzájem. Česko potřebuje cizince, kteří jsou nepostradatelnou oporou pracovního trhu, a lidé pocházející z jiných zemí zase společnost, která jim poskytne dobré podmínky k životu. Přesto se podle odborníků v otázce integrace máme stále ještě co učit. Cizinců bydlících v Česku dlouhodobě přibývá a jejich soužití s většinovou společností se dotýká řady oblastí od trhu práce přes bydlení, vzdělání a sociální integraci až po bezpečnostní politiku státu.

Na Praze 3 nejde jejich přítomnost přehlédnout. Podle informativních údajů Ministerstva vnitra k 1. lednu 2021 tu žije celkem 17 468 cizinců, kteří tvoří 28,3 % obyvatel. To řadí Trojku mezi městské části s nejvyšším podílem osob s jinou než českou národností. I tady se projevuje rostoucí trend. Počet cizinců se na Praze 3 každoročně navyšuje zhruba o tisíc lidí, přičemž za posledních 10 let vzrostl jejich počet o více než polovinu (z 10 941 v roce 2011 na současných 17 468). Organizace pracující v této oblasti navíc upozorňují na to, že skutečná čísla mohou být ještě výrazně vyšší, protože podle jejich údajů žije v Praze vysoký počet nepřihlášených osob, převážně z Evropské unie.

Eldar Fazlagić bydlí na Praze 3 teprve rok a půl, přistěhoval se sem ze Sarajeva za svou přítelkyní. Česky se ale už domluví bez problémů. „Hodně mi pomohla práce, v zaměstnání mluvíme jen česky. Zpočátku jsem se také díval na české seriály, abych si na jazyk zvykl,“ popisuje své zkušenosti. S češtinou si poradil i Eduardo García Salas, který žije se svou rodinou v Seifertově ulici. Prahu 3 si španělský houslový virtuos vybral podle Map Google, zdála se mu nejvíc zelená. „Pak jsem zjistil, že jsou to hřbitovy,“ dodává se smíchem. Češi prý zdaleka nejsou tak studení, jak se na první pohled zdá, porozumění a přijetí jde ale podle něj ruku v ruce se schopností domluvit se česky.

Městská část na proměny populace reaguje projektem Společné soužití, kterým od roku 2012 podporuje vzdělávací aktivity, zvyšování informovanosti a další programy zaměřené na sblížení cizinců a Čechů. Součástí projektu je analýza stavu cizinců na území Prahy 3, kterou tento rok zpracovává Univerzita Karlova. „Analýza by nám měla odpovědět na otázky, jak početné jsou jednotlivé národnosti a cizinecké komunity žijící na Praze 3, jaké problémy v soužití řeší a jak je naše městská část schopná na potřeby cizinců a vzájemného soužití reagovat,“ vysvětluje místostarosta Ondřej Rut. Studie pomůže identifikovat hlavní problémy a rizika, ale také potenciál a příklady dobré spolupráce. Výstupem mají být i doporučené aktivity, na které by se městská část měla v budoucnu zaměřit.

Před jednou z největších výzev stojí školy, které hledají efektivní metody začleňování žáků různých národností. „Školy si postupně začínají uvědomovat, že cizince nejde ignorovat a že zároveň není možné všechnu odpovědnost házet na rodiče,“ tvrdí Jan Heinrich z organizace META, která podporuje cizince v rovném přístupu ke vzdělávání a pracovní integraci. Připomíná zkušenost z uplynulého roku, poznamenaného pandemií, kdy se ukázalo, že mnoho rodin nemá podmínky k tomu, aby rodiče mohli dětem při vzdálené výuce účinně asistovat. Sami totiž v mnoha případech nerozumějí česky a neznají české školní prostředí. Zvláště mezi základní a střední školou pak vzniká propast, kterou žáci s odlišným mateřským jazykem těžko překonávají a často kvůli tomu končí se základním vzděláním. Mnoho žáků se k přijímacím zkouškám ani neodhodlá — nejsou totiž motivováni a navíc narážejí na nedostatečnou podporu při přijímacích testech. Podle posledních údajů sdružení META dosahuje podíl žáků s cizí státní příslušností ve věku osmnácti let, kteří stojí mimo český vzdělávací systém, více než 53 procent. To může v budoucnu představovat obrovskou zátěž pro českou ekonomiku.

Častým problémem je mylná představa, že se děti musí nejdříve naučit česky a seznámit s českou kulturou a pak teprve bude možné je začlenit do kolektivu. Oddělování cizinců od většinové společnosti přitom naopak brání účinné integraci a prohlubuje rozdíly. Děti by se podle toho měly stát co nejdříve součástí komunity a učit se jazyk i kulturu za pochodu. Vyzkoušeli si to například pedagogové a jejich svěřenci ve třech mateřských školách Prahy 3, které ve spolupráci s organizací InBáze uspořádaly multikulturní vzdělávací program Bedýnky příběhů. Děti se pomocí dvojjazyčné pohádky, povídaní o tradicích a výtvarných aktivit seznámily s realitou vybraných zemí, vyrobily si vietnamské kroje a klobouky, zatančily si řecký tanec nebo se naučily tradiční ukrajinskou písničku. Na integračních aktivitách s Prahou 3 spolupracují i další školy s větším počtem žáků cizinců. „Přede dvěma lety jsem inicioval vznik intenzivního kurzu češtiny sloužícího všem našim školám. Na základě dohody se ZŠ Chelčického tak vzniklo Centrum jazykové přípravy. Žáci se na několik měsíců vyjmou z klasické výuky, aby si rychle zlepšili češtinu. Do svých škol se pak vracejí už s dostatečnou znalostí, aby rozuměli výuce a češtinu mohli rozvíjet tam. Výhodou je jak rychlé zlepšení znalostí žáků, kteří by jinak z výuky nic neměli, tak ulehčení třídním učitelům, kterým by žák, který nerozumí výkladu, výuku komplikoval,“ říká místostarosta Štěpán Štrébl.

Pandemie zkomplikovala cizincům život i na pracovněprávní úrovni. Když v jejím důsledku zaměstnavatelé začali propouštět nebo přestali svým zaměstnancům platit, byli příslušníci jiných národností nezdědka prvními, koho se tyto problémy dotkly. „Bohužel se setkáváme s tím, že někteří zaměstnavatelé zneužívají situace, kdy jejich zaměstnanci neznají svá práva nebo nerozumějí dobře česky,“ popisuje Magda Faltová, ředitelka Sdružení pro integraci a migraci (SIMI), které sídlí na Havlíčkově náměstí a bezplatně pomáhá cizincům v České republice v právních, sociálních a psychosociálních otázkách. Znepokojující je podle údajů SIMI také vyšší počet cizinek, které v uplynulém roce řešily domácí násilí. To byl hlavní důvod, proč sdružení ani během lockdownu neuzavřelo kontaktní místo pro krizové poradenství. Oběti domácího násilí podle Faltové potřebují bezpečné prostředí, kde mohou o svých problémech mluvit, a to jim online komunikace nenahradí.

Bourání předsudků a hledání cest ke společnému soužití je úkol jak pro imigranty, tak pro majoritní společnost. Integrace je totiž proces, ve kterém hrají podstatnou roli obě strany. Také proto jsou integrační aktivity určené nejen cizincům, ale i českým účastníkům, kteří si díky nim rozšíří obzory a získají zkušenosti s odlišnými kulturami. Čeští dobrovolníci jsou mnohdy nenahraditelnými pomocníky při doučování a volnočasových aktivitách, které mají společnými zážitky podpořit přirozenou interakci a procvičování češtiny. META například pořádá dobrodružné výpravy po Žižkově, čtenářské dílny nebo komunitní klub pro rodiče s dětmi. Připravuje také letní kurzy českého jazyka pro děti předškolního věku. Sdružení pro integraci a migraci zase k setkávání majority a cizinců nabízí kurzy vaření a internetové stránky s mezinárodními recepty. V prvním zářijovém týdnu je možné přihlásit se na další semestrální kurz češtiny, který pro obyvatele Prahy 3 otevírá Centrum pro integraci cizinců (CIC). Již tradičním setkáním je pro sousedy z Trojky multikulturní festival Poznejme se, sousedé, jehož 10. ročník se uskuteční v sobotu 5. září

na Parukářce.

Iniciativa přichází i od národnostních menšin, které se zapojují do veřejného dění. Vděčné ohlasy sklídila v loňském roce například dvě vietnamská sdružení, která během první vlny pandemie darovala ručně šité roušky. Vedle reálné pomoci tím Vietnamci vyjádřili i sousedskou solidaritu. Akce zaměřené na integraci cizinců jsou pro vytvoření přátelské otevřené společnosti stejně důležité jako běžné sousedské vztahy bez předsudků a bariér. Komunikace s lidmi, kteří vyrůstali v odlišném prostředí, se totiž nedá řešit jen pravidly, ale vzájemným respektem, každodenním setkáváním a zájmem o druhé.

Uvedené aktivity probíhají v rámci projektu Praha 3 — Společné soužití 2021 na podporu integrace cizinců, spolufinancovaného Ministerstvem vnitra ČR.

Organizace věnující se integraci cizinců

- [Integrační centrum Praha \(ICP\)](#), Žitná 1574/51, Praha 1
- [Centrum pro integraci cizinců \(CIC\)](#), Pernerova 10/32, Praha 8
- [META](#), o.p.s., Žerotínova 35, Praha 3
- [Sdružení pro integraci a migraci \(SIMI\)](#), Havlíčkovo náměstí 2, Praha 3
- [InBáze, z. s.](#), Legerova 357/50, Praha 2